

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов /

Мде лий

6-шо (3654) №,
2024 ий 9 февраль,
кугарня.

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Еш – пиал да поянлык

РОССИЙСКИЙ СЕМЕЙНЫЙ
ПРОЕКТ «ВСЕЙ СЕМЬЕЙ»

2024 - ГОД СЕМЬИ

Марий Эл гыч ты проек-
тыш 300 утла еш ушнен.
Нунын коклаште – Волжск
олаште илыше Тимофеевмыт
еш (снимкыште).

– «Все́й семье́й» проект
нерген пален налмек, ушнаш
вигак кумылакна. Икымше
заданий мыланна моткоч
куштылгын пуалтын, вет у
ий кожым ме кажне ийын
ешге сбрастарена. А ынде
кажне арнян, мом ышты-
ман маньын, у пашам чон
вургыж вучена. Ты проект
ешыште вашкылым эшеат
пейгыдемда, творчески шо-
наш да шукурак жапым
пырля эртараш тарата, –
шонымашышт дене пайлал-
тыч Тимофеевмыт.

Надежда Алексеевна ден
Игорь Николаевич София да
Анна ўдырышт дене пырля
икте-васылан пөлекым ям-
дыленыт, У ийым еш дене
вашлийыныт. Проектын вес
заданийже почеш пель-
меньым иквереш ышташ
кўлын. Нунын фотоштым ик
эн ойыртемалтше семын
палемденыт. Кужу теле
канышыште курык гыч мун-
чалтеныт. «Девочка из горо-
да» кином пырля ончымаш
поснак келшен. София ден
Анна Кугу Ачамланде сар
нерген шинчымашыштым
пойдареныт. «Читаем всей
семье́й» заданийым шуктен,
шўм-чонлан лишыл книгам
лудыныт. Такшым Тимофе-
евмыт книгагудыш чўчкыдын
коштыт. Тушто эртарыме
акций ден конкурслаш еш
дене ушнат.

Умбакыже

3-шо лаштыкыште лудса.

Фотом еш архив гыч налме.

Россий Федерацийын

Президентше В.В.Путин 2024 ийым
Ешын идалыкше семын увертарен. Еш дене
кылдалтше ятыр мероприятийым, конкурсым,
фестивальым тений эртараш палемдыме. Нунын кокла
гыч иктыже – «Все́й семье́й» россиясе проект. Ача-ава
да икшыве-влаклан куштылго да онай заданийлам пырля
шуктыман. Кажне арнян у заданий темлалтеш. Тидын нер-
ген фотом ыштыман, соцкыллашке #всейсемье́й, Марий Эл
гыч ушнышо еш-влаклан эше #всейсемье́й12 хэштегла дене
верандыман.

Сылне мутын вийже

ФИНАНСОВЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
ПРИ ПРАВИТЕЛЬСТВЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Сылне мутын вийже да сӧраллыкше Провой кундем Кужмара школышто тунемше Милана Садовниковалан (снимкыште) сенгымашке шуаш полшенит. Тудо Ачамландын историйышты-

же кумдан палдырныше дате-влаклан пӧлеклалтше всероссийский эссе конкурсын финалышкыже лектын. Конкурс Москошто ВДНХ-ште Финансистын кечыжым палемдыме годым эртаралтын. Российын 52 регионжо гыч 2800 тунемше танасымашке ушнен. Финалыш 54 ӱдыр-рвезе лектын. Нуным Москошко ӱжыныт.

– *Рӱдолаште лийме кок кече ятыр поро шижмашым пӧлеклен*, – оила Милана. – *Мыланна шергакан пӧлекым кучыктенит, да ВДНХ-се павильонла мучко экскурсий дене коштынна.*

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.
Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын фотожо.

Историйым шергална

1904 ий 9 февральыште «Варяг» россияйсе крейсер ден «Кореец» канонерский пуш Чемульпо бухтышто япон эскадр дене геройлын крдалыныт.

1945 ий 13 февральыште совет войска Венгрийын рӱдолажым, Будапештым, фашист тӱшка деч тӱрысnek утарен.

Фотом школ архив гыч налме.

Герой дене вашлиймаш

Морко район Шӱргыял школын ятыр выпускникше Украиньште эртаралтше спецоперацийыште лӱддымылыкым ончыкта. Нунын кокла гыч иктыже – Р.Г.Панин. Ме Руслан Геннадьевичым тале спортсмен, спорт мастер семын палена. Шукерте огыл школыштына тудын дене вашлиймаш эртаралтын (снимкыште). Герой мыланна Украина мландыште Шочмо элым аралымыж нерген каласкален. Спорт дене пенгыде кылым кучаш кӱлмӧ нерген ойлен.

Р.Г.Панин тале, патыр койыш-шоктышыж дене ойыртегалтеш. Лӱддымылыкым да геройлыкым ончыктымыжлан II степенян «За храбрость» медаль дене палемдалтын. Ме, Шӱргыял школын тунемшыже-влак, тале землякна дене кутешнена.

Дмитрий ЕГОРОВ.

«Ямде лий» 2024 ий 9 февраль

Россияйсе увер

8-19 ияш ӱдыр-рвезе-влак, «Сказка нас зовёт» конкурсыш ушныза. Йодмашым да пашам **@garwood_n@mail.ru** адрес дене электрон почтыш **15 апрель марте**

колтыза.

С.А.Есенинын про-изведенийлаже почеш **«Контур. Штрих. Стихи Есенина»** сӱрет конкурсыш **5-17 ияш** йоча-влак **31 март марте** ушнен кертыт. Тичмаш увер – **tuntuk.ru** сайтыште.

Тений **«Ярмарка культур»** тӱнямбал конкурс визымше гана эртаралтеш. Тушко кумылан кажне ег ушнен кертеш. Йодмашым **turgeneff.ru** сайтыште **28 апрель марте** пуыман. Тӱрыс уверым ты сайтыштак ончыман.

Марий Элысе увер

Шочмо йылмын тӱнямбал кечыже вашеш **15 февральыште** йоча да самырык-влаклан **«Шочмо йылме – калык поянлык»** фестиваль эртаралтеш. Участник-шамычым марий йылме урок, калык модыш, йылме дене кылдалтше мутланымашла вучат. Тӱрыс увер – **mari-centr.ru** сайтыште.

«Образований» нацпроект почеш Марий Элысе **вич школышто** материально-технический базым уэмденит. Тидыже изинек эмганен кушшо йоча-влакым туныктымаште у йӧным кучылташ полша.

2-шо номеран

Кужӧнер кыдалаш школышто МЧС кадет классым почыныт. ӱдыр-рвезе-шамыч Шочмо элым йӧратыме, сайын тунемме, изирак-влаклан пример лийме шотышто товатлыме мутым ойленит.

Еш - пиал да поянлык

Снимкыште: проектн ик заданийжым шуктыммо годым.

улмышит мыланем вийым ешара», – оила еш оза.

Чолга да уста Надежда Алексеевна Волжск олесе краеведческий тоштерыште фонд-влакын тун аралышыжлан 2009 ий гыч пашам ышта. Кызыт кокымшо йоча дене монтгыштö шинча.

Туге гынат, жапым муын, олесе йочасадыште «Родной край» ден «Весёлый английский» кружок-шамычым вуда.

Мужыр пелашын чон падырашышт – София ден Анна удрырышт. Кугуракше, София, Волжск олесе 9-ше номеран школышто 6-шо классыште тунемеш. Изиж годсек лишыл енге-влакым сенымашыж дене куандара. Ныл ияшыж годсек кушташ коштеш. «Движение Первых» россиясе толкынын Волжск олесе полкажын енге, школысо «Родина» военно-патриотичес-

кий клубын чолга участницыже, юнармеец. Баскетболла модмаште шуаралтеш.

Анна кок иаш. Изи гынат, акаж гаяк чулым. Сайын кутырен огеш мошто гынат, алфавитым турьыс палымыже, лу марте шотлен, тус-влакым ойырен моштымуж дене кажныжым куандара, тыгодым орыктара.

Надежда Алексеевна ден Игорь Николаевич шочшышт дене пырля пуртусыш лекташ йоратат. Телым курык гыч мунчалтат, коньки дене коштыт. Кенжежым Кичиерыште але Яльчик ер воктене чучкыдын канат. Кушкын толшо тукымым пуртусым йораташ да аралаш туныктат.

– Еш – тиде нимо дене таҥастараи лийдыме пиал да поянлык. Лишыл еҥ-влак кажне сенымашлан куанат, неле годым польш кидым шуялтат. Кастене паша деч вара лач ешыште чон кана, вий ешаралтеш. Тек кажне ешыште йоратымаш, пагалымаш да умылымаш озаланат, – оилат Тимофеевмыт.

В.МАМАЕВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Тунвалтышыже – 1-ше лаштыкыште.

Надежда Алексеевна ден Игорь Николаевич йоратыше шумыштым 2008 ийыште ваш ушеныт. Нуно илышын кажне татшылан куанен да тауштен илат. Игорь Николаевич чонышылан пашам ышта. Тудын илышыштыже спорт кугу верым айла. Волжск олесе «Факел» футбол командын тале защитникше, Ярамарий ялысе хоккей командын ушанле енге. *«Таҥасымаш годым пелашем да икшывем-влакын пелен*

Шарнена

Школыштына сарзе-патриот паша месячниклан кугу туткыш ойыралтеш. Ленинградым блокаде деч пугынек утарыме кечылан полеклалтше мероприятий шукерте оыл эрталалтын. Историк-краевед Л.Н.Киртаев мыланна шуко каласкален. Шинчымашнам викториныште тергенна. Ме, тунемше-влак, шарныктыш воктеке пелдышым пыштенна. Кечмыняр жап эрта гынат, историйым палышаш да шарнышаш улына.

Юля ЯГОДАРОВА. Советский, Кельмаксола.

Кажныже ике тукымжын чапшым шинчасортала саклышаш, тунам гына мотор да вяян лият, мыскылашат, орлен ойлашат ниго ок тошт.
М.ИЛИБАЕВА.

1-ше номеран Морко школышто 1-2-шо класслаште тунемше-влак коклаште «Зарнице» модыш эрталалтын (снимкыште). Кажне класс гыч 4 удыр да тынарак рвезе таҥасеныт. «Зарнице» спорт эстафете сынан лийын да 9 йыжын гыч шоген. Йоча-влаклан нушкаш, писын куржаш, икымше полышым пуаш, тура луйылташ, уш-акылым тергаш кўлын. Кажне этапыште польшкалыше-шамыч лийыныт. Чолгалык, писылык да икоян улмына 2-шо «А» классын «Непоседы» командыжлан эстафетым писын эрташ полшеныт.

Фотом школ архив гыч налме.

Софья НИКИТИНА.

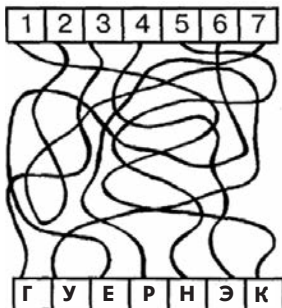

Шочмо элым моктен

Ўдыр-рвезе-влакым шочмо кундемым йораташ изинек туныктена. «Радуга» йочасадыштына «Мый тиде мландым Шочмо эллан шотлем» мероприятий эртаралтын. Йоча-шамыч Марий Эл нерген почеламутым лудыныт, мурым муреныт, куштеныт, марий калык модыш дене модыныт. Пайремышке Салика, Вуверкува унала толыныт. Тидыже икшыве-влакын кумылыштым утыр нолтен.

И.СЕМЕНОВА.

Медведево, Арбан.

Шернур районышто
верланыше ял
лұмым палыза.

Лұмжат кундемлан пөлеклалтын

Тўняште могай гына лұм уке! Мотор деч мотор, ойыртемалтше деч ойыртемалтше! Но Мариэлла лұманже кокыт-кумыт веле, очыни. Советский район Кундышўмбал ял гыч Волковмыт еш ўдырыштым лач тыге лұмденыт. Мариэлла (снимкыште) Ронго школышто кумшо классыште тунемеш.

– Пелашем дене тыглай огыл лұмым пуымо нерген ятыр жап шоненна. Тудым Марий Эл дене кылдаш кумыл лийын. Тыге трукышто Мариэлла лұм ушыш толын. Документым ышташ кайымеке, загс пашаеҥ-влак моткоч орыныт да тыге маныныт: «Тыгай лұмым эше нигө пуэн огыл ыле». Лишыл да палыме еҥ-шамычланат вучыдымо лийын. Ўдырнам Ульяна кугезе коваже «Мыйын Марий Элем» манеш ыле, – каласкала ава Наталья Эриковна.

Мариэлла шочмо кундемжым моткоч йората. Кеч-кушко кая гынат, «Мый марий улам. Марий Элыште, ялыште, шочмемлан йывыртен илем» манын, кутешнен, вожылде ойла. Ўдыр марла мураш, кушташ, марий сценкылаште модаш кумылан. Садлан ача-аваже тудлан мотор марий тувырым ургыктеныт.

– Мый кажне урокыш куанен коштам. Туге гынат эн

Н.ВОЛКОВАН фотожо.

йоратымылан марий йылым шотлем. Мый кочаковамын, ача-авамын йылышт дене яндарын кутыраш тунемнем. Тыгай лұман улам гын, кушкын шумекел, шочмо кундемемым утларак шымлаш шонем, – ойла Мариэлла.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Мотор ялна

Провой кундем Чакмарий школышто 1-ше «А» классыште тунемше-влак шочмо кундемнан сөраллыкшым телым эскерышна (снимкыште). Ече ўмбаке шогалын, йырым-йырысе пўртўсым ончышна. Лум дене вўдылалтше ял-шамычын сөралын коймышт нерген ойлышна. Ече дене сайынжак мунчалтен огына мошто гынат, шочмо кундемын моторлыкшо вийым ешарыш, ўшаным шочыктыш.

Тунемше-влак.

Фотом школ архив гыч налме.

Йошкар Сер

Морко районышто кок пўртўс памятник уло. Иктыже – Карман курык, весыже – Йошкар Сер. Йошкар Сер Нылгудо ял воктене верланен. Мый тушто лийынам. Курыкышко кўзымеке, пеш торашке коеш. Кугу пич чодыра умбаке шуйналтеш. Тиде Марий кундемын поянлыкше. Йошкар Серым ўлычын ончалат гын, йошкар-кўрен тўсан курык тайыл шинчалан вигак перна. Тушто тўрлө пуште кушкеш. Идалыкын кажне пагытыштыже Йошкар Сер сылне тўсшө дене кумылым савыра.

Ангелина ВАСИЛЬЕВА.

Морко, Коркатово.

Пырыс

Иленыт улмаш кугыза ден кува. Ончымо казашт шөр лүштыш дене куандарен. Пырысышт колям кучен. Икана ныл йолан йолташыштан його пижын. Кече мучко мален. Коля-влак пуйто тидымак вученыт: коча ден кован каза шөрыштым йыштак шолышташ тўналыныт.

Оза-влак пырысым вурсеныт. Тудыжо, шыдын кычкырым колын, почшым веле пўтыралын, да лектын каен. Икмыняр кече гыч шөр дене амырген пытыше уэш суртыш толын пурен.

– Теве шөрүм мо шолыштеш улмаш! – сырен кычкы-

реныт кугыза ден кува. Пырысым тоя дене поктен колтеныт.

Коля-шамыч тидлан чот куаненыт. Пөрт мучко лўдде модын кудалыштыныт.

– Намысышт чылтак пытен! Кугыза, пырысым ўжман, – ойлен кова.

Тыге коча ныл йолан йолташыжым суртыш уэш пуртен. Муркажым ниялтен, мокталтен, кочкаш пукшен. Озан поро улмыжлан пырыс моткоч куанен. Коля-влакымат вигак поктен колтен.

Тылеч вара чылан уэш келшен илаш тўналыныт.

Кира СМЕРНОВА.
Морко, Коркатово.

Мудреч Тумна

Илен улмаш чодыраште мудреч Тумна. Тудеке кайык, янлык-влак ушан кагашым йодаш коштыныт. Ушан кайык кажныжым шижын моштен, куандарен.

Икана Тумна шонкалаш тўналын:

– Кайык возен мошта мо?

Ручкам, кагазым верештын, но тиде пашам кузе ышташ? Тиде йодыш кайыкым кужу жап тургыжландарен.

– Шулдыр дене возаш лишыс! – ик тымык йўдым йодышлан вашмут шочын.

Тыгеат төчен, тугеат тыршен – нигузе шотлан толын огыл. Ятыр жап пўжвўдым йоктарымек, Тумна шонымашкыже шуын: чаткан возаш тунемын.

Арамлан огыл марий калык ожнысек тыге ойлен: «Тыршыде, нимо ок ышталт».

Никита КРЫЛОВ.

Морко, Коркатово.

*Йомак
йўраташ
туныкта.*

Ушан Шоншо

Кугу чодыраште илен улмаш Шоншо. Икана тудо понгым погаш каен да Пырым вашлийын.

– Мый тыйым кочкам! – сырен ойлен янлык.

– Пурлын гына ончо, мўгырен шорташ тўналат, – вашештен иман мундыра.

Пире тыге ойлымылан эше чот шыдешкен да уло вийже дене Шоншым чумалын. Сут логар йолжым сусыртен, урмыжаш тўналын. Арам огыл калык коклаште ойлат: «Енлан осалым ит шоно, шкаланет логалеш».

Глеб МУШКОВ.
1-ше номеран Морко школ.

Юзо тоян вийже

Йўштө Кугыза ден Лумўдыр йоча-влаклан пөлекым ямдыленыт. Тыгодым уныка коча деч йодын:

– Олык лапышке миен толнем, мотор пўртўсым ончалнем. Колтет?

– Миен тол, уныкам. Но шуко жап ит кошт, кылмет.

– Йўра, умылышым, – вашештен Лумўдыр.

Уныка кочажын мутшым кольштын, жапыштыже пўртылын.

– Кочай, мый моткоч суженам. Мо дене мыйым сийлет?

– Шўран мўгиндым ямдылышым. Кочкат?

– Ой, могай тутло! Тыгайым мый йўратем! Тау тыланет! – йывыртен Лумўдыр.

Йўштө Кугыза, издеришкыже шинчын, йоча-влаклан пөлекым пуэдаш каен. Вашкымыж дене юзо тояжым монден коден. Лумўдыр шекланен шуктенат, пеш куанен.

Шукертак кучен ончынеже улмаш, но моштен огыл.

Мландым кум гана пералтен – кенеж толын. Лўдмыж дене шорташ тўналын. Коча тиде йўкым тора гычак колын да чонештен толын. Юзо тояж дене икмыняр гана пералтен да телым мўнгеш пўртылтен. Тетла Лумўдыр юзо тоям тўкен огыл.

Валерия АНУЧИНА.

Медведево гимназий.

Чодыра оза

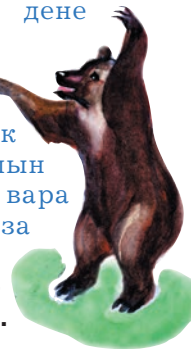
Кугу чодыраште тўрлө янлык илен. Кажныже оза лияш шонен. Икана Маска ден Пире ўчашаш тўналыныт. Судьялан Рывыжым шогалтеныт.

– Коктын тагасаш тўналыда, – ойлен судья.

Пире «Мый сенем» манын, Маска ўмбака писын тўрштен. Но янлык уло вийже дене Пырым ўрдыжкө налын шуэн да йолжо дене авырен шогалын.

– Мый чодыран озаже улам! – кугу йўкдене кычкыралын сеньше. Тылеч вара Маскам чодыра оза маныт.

И.БУКЕТОВА-АЛВИЙ.

– *Любовь Вячеславовна, подростко ийготын ойыртмэже могай?*

– Палемдыман, Совет Ушем жапыште подростко ийгот 11 гыч 17 ий марте шотлалтын гын, кызыт ты радамыш 9-19 ияш ўдыр-рвезе-влак пурат. Подростко ийгот ик эн неле пагытлан шотлалтеш. Икшыве дене чон почын мутланен моштыман. Йоча пелен колыштын да умылен моштышо-шамыч лийыт гын, пагытын нелылыкшым от шиж. А кунам нигöлан энерташ, тунам самырык ең-влак умылыдымаш дене тўкнат. Эн ондак койыш-шоктышышт вашталтеш. Ача-авашт дене шагал мутланат, чоныштым огыт поч, тореш пелештен пуат. Кеч-кө дене сырымашке вашке шуыт, шкеныштым кугу ең семын кучат, уда койышышт палдырна. Молан тыге лиеда? Ты ийготышто тўн верым иктагаш-влак дене кыл айла. Неле йодыш лекмеке, ача-ава дене огыл, а йолташ-шамыч дене кагашат але шке гыч рашемдат. Тидын деч лўдаш огеш кўл. Подростко ийгот-

Пиалан йоча пагыт

Тўналгыш класслаште тунемме годым икшывым уто шонымаш, йодыш-влак огыт тургыжландаре. Подростко ийготыш шумек, ўдыр-рвезе-влакын уда койыш, шонымаш палдырнаш тўналыт. Чўкыдын ты пагытыште йоча ден ача-ава кокласе кыл лушкыдемеш. Тидын нерген психолог Л.В.Каяткина дене (снимкыште) мутланена.

лан тыгай койыш келшен толеш. Капкыл, йўк, чурий-вылыш вашталтме дене айдемын койыш-шоктышыжат вестўрлемеш.

– *Подросткын вашталтмыжым жап эртымекке гына умылымеке, тудын дене кылым уэи кузе муман?*

– Кажне ача-ава йочажын чонжылан келшыше пашаже, хоббиже, нерген палышаш. Тидын гоч подростко дене кылым муаш куштылгырак. Южгунам компьютер модыш дене модмыж годым, воктекыже толын шинчын, мом ыштымыжым умылаш тыршыман, модышын тўн шонымашыж нерген йодаш уто огыл. Тыландат онгай улмым шижеш гын, умбакыже шкеже каласкалаш тўналеш. Кугыен-влак чўкыдын тыгай йонгылышым ыштат: икшывышт деке лишемыт да «Кўлеш-оккўл дене ит шинчылт» маныт да иктаж пашам пуат.

Тиде чын огыл. Ондак «Кызыт ярсет мо? Мыланем полшен керат мо? От ярсе гын, мынар жап гыч полшен керат?» манын йодман. Тыгай сынан йодыш-влак йоча деке пагалымашым ончыктат. Мутланымыже огеш шу гын, «Ужам, тый таче нойышын, ойгырышын коят. Мо лийын? Каласкале. Ала иктаж-мо дене полшен кертам?..» манын йодман.

– *Тугеже подростко жапын кузе эртымэже еш дене чак кылдалтын?*

– Мыйын шонымаште, еш көргысö шўлыш да икте-весе кокласе кыл подросткын илышыштыже ик эн тўнлан шотлалтыт. Икшыве лишыл еңже-влак деч тўткышым огеш шиж гын, мөнгö гыч лектынат каен кертеш. Пелен умылышо, полшен шогышо-влак лийыт гын, подростко жап куштылгынын эрта.

В.МАМАЕВА
мутланен.

Ой-кагаш

- ✓ Подросткын ойлымыжым, шонымашыжым колыштын моштыман.
- ✓ Подростко дене умылыдымаш ынже лий манын, йоча деке эн ондак пагалымашым ончыктыман.
- ✓ Йочан шонымашыжым, ойжым шотыш налын, пырля кагашыман.
- ✓ «Тыйым мом колышташ, эше изи улат» манын, кумылжым волтыман огыл.

Ушан ой

Пелен йолташ кўлеш. Лишыл ең. Шоныметым умылышо, куан-ойгетым пайлен моштышо, шуңгалташ тўналмеке, вачет тура энертыше. Тыгай тургымышто вийдыме айдеме талырак лиеш, сокыр ужаш тўналеш, шўмдымö шижеш.

В.АБУКАЕВ-ЭМГАК.

Кумыл дневник

☺	1	2	3	4	5	6	7
☺	8	9	10	11	12	13	14
☹	15	16	17	18	19	20	21
☹	22	23	24	25	26	27	28
☹	29	30	31				

Кажне кечыда кузе эртыме нерген тыгай дневникым вўдыза. Кумылланда келшыше чурийвылышым сўретлыза.

Чинче теле

Январь мучаште теле шке койышыжым тўрыс ончыктыш. Кок-кум кечыште лум курыкым ораден шындыш. Кудывечыште – тунар шуко лум. Паша арнялан ситыш. Ача-авалан кудывечым эрыкташ полшышна. Телым кайыкланат неле. Изам дене кормушкым ыштышна, пушентгыш сакалышна да кочкышым пыштышна. Такшым мыланем теле пагыт келша. Тудо юзо шўлышан.

Мирослав КУЗНЕЦОВ. Волжский, Кугу Корамас.

Калык пале

◆ Конгамбал йўштö гын, леве толеш.

◆ Лывыртыме деч ончыч окна янда вўдыжга.

Йўдвелнат палат

«Мастар еным товарвондыжат пукша», – маныт калыкыште. Тудо эре пашаште да сомылжат калык ончылно.

Н.А.Овчинникова (снимкыште) Морко район Ёшўттўр ялеш шочын. Советский район Вечын селасе йочасадыште 17 ий воспитательлан пашам ыштен.

Наталия Ананьевна кидпашалан изинек шўман: пидеш, тўрла. Кум ий ончыч курчак-влакым пидаш тўналын. Йоча-шамычым шочмо йўла дене палдарыме годым модышыжлан тўрлеман, марий тамган вургемым лўмын ямдылен. Воспитатель шке пашажым Вечын селасе клубышто эрта-ралтше «Мама-искусница» конкурсыш луктын да сенгыше радамаш лектын. Тудын курчакше-влак дене эсогыл Ямал-Ненец автоном округыштат ньога-шамыч модыт.

З.ТИМОФЕЕВА.

Фото-влакым эш-эжыме гыч налме.

Саламлена!

Параньга район Ермучаш ялыште илыше да Матародо школышто 2-шо классыште тунемше Елизавета Малининам 9 февральыште 9 ийым темымыж дене шокшын саламлена. Тунеммаште сенгымашым, пенгыде тазалыкым, поро да ўшанле йолташ-шамычым тыланена. Шонымашет-влак шукталтынак шогышт. Илышлан йывыртен, ушакылым, вий-куатым поген куш. Мемнам эреак куандаре.

Саламлымаш дене ача-ават, акат, коча-коват.

Электротулым аныклена

1. Шокшо кочкышым холодильникыш шындаш лиеш мо?

А) Лиеш. Б) Огеш лий.

2. Могай арвер электротулым шукрыак «кочкеш»?

А) Утюг. Б) Телевизор.

3. Холодильникым чўккыдын почмылан электроэнергий ... кая.

А) Шукрыак. Б) Шагалрак.

Изи озавате

Хрум-хрум

Кўлеш: 5 краб панга, 1 муно, 50 грамм сукара ложаш, ўмбал.

Краб пангам кутынь пўчса. Муным сайын лугыза.

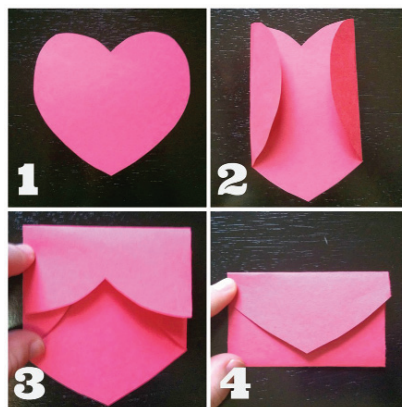
Краб пангам ончыч мунеш, вара сукара ложашеш

пёрдыктыза да ўеш жаритлыза.

Ўмбал дене кочкаш лиеш.

Мастар кид

ПУРГЫЖ		ФЕВРАЛЬ	
9 кг	18:00	ЎЖЫНДА? / Вызывали? Комедий	З. Хаким 12+
10 сб	11:00	КАША ИЗ ТОПОРА Сказка На русском языке	Г. Латышева 0+
10 шм	16:00	СÖНА ПОМИНКА / Поминки по свинье Комедий	Г. Гордеев 16+
11 вс	11:00	ЗОЛУШКА Сказка На русском языке	Ш. Перро 6+

Тўрлö тўсан кагазым тодыштын, Шнуй Валентинын кечыжлан йолташ-ланда пöлекым ыштыза.

«Ямде лий» газет
Тўн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-48.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» савыктыш пöрт» КАУ.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийшытже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пуымо.

0+ Печатьыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлö лийын кертыт. Серыш-влак мöнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакций да издатель: **Марий Эл Республикысе «Марий Эл»**

увер агентстве» КАУ. Директор – **Е.И.КУЗНЕЦОВ.**
Редакцийын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыш урем, 20-шо пöрт.Тел. 8(8362) 45-22-82.

https://vk.com/yamde_lii
https://t.me/yamedelii
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru (документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru (автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.pф

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем,112.

Егор НИКОЛАЕВ.
Марий Турек посёлко.

Катя шолыж деч йодеш:
- Миша, телевизорын пультшо пашам ыштым чарнен. Камвозыктенат мо?
- Камвозыктенат! Ок полшо.

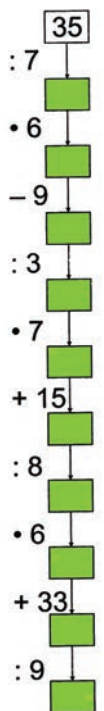
Алёша ГИБАДУЛИНЫН сүретше.
1-ше номеран Морко школ.

Ужашла-влакым ушыза.

Заводышто 72 станок пашам ышта. Ик кечаш паша нормым лу шагатыште ыштен шуктат. Кечаш паша лектыш икгай гын, нормым кандаш шагатыште ышташ манын, эше мыняр станокым ешарыман?

Примерым шотлыза.

Ўмылым муза.

10 ойыртемым кычалза.

1	2	3	7	8		
4	2	5	4	4	0	1
13	17	6	16	17	9	3
18	12	7	8	9	10	17
7	3	15	14	12	11	16
10	7	16	14	13	12	17
14	13	12	15	17		
12	13	10	16			

1 гыч 16 марте числа-влак дене «ошкылын», коялан сыр деке миен шуаш полшыза.

КОНКУРС

Диана МАЛИЧЕНКО.
У Торъял, Немда.

Демид ЗИНОВЬЕВ.
Килемар, Арде.